

Koncepcia odboru ošetrovateľstva

Číslo: 14535/2006-OO

Dňa: 29. mája 2006

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky podľa § 45 ods. 1 písm. a) zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v znení zákona č. 350/2005 Z. z. vydáva túto koncepciu:

1. Náplň zdravotnej starostlivosti v odbore

1.1 Definícia a charakteristika odboru

Ošetrovateľstvo je samostatný odbor, ktorého záujmom je osoba, rodina a komunita v zdraví a v chorobe. Ošetrovateľstvo je založené na vedeckých poznatkoch overených výskumom a je charakterizované:

- a) poskytovaním komplexnej ošetrovateľskej starostlivosti osobe, rodine a komunite zameranej na upevňovanie zdravia, podporu zdravia a navrátenie zdravia,
- b) udržiavaním a podporovaním telesného, duševného a sociálneho zdravia osoby, rodiny a komunity v súlade so sociálnym a ekologickým prostredím,
- c) holistickým prístupom k osobe, rodine a komunite.

1.2 Náplň, hlavné úlohy starostlivosti a vymedzenie činnosti

Centrom záujmu ošetrovateľskej starostlivosti je osoba, ako celostná bio-psycho-sociálna bytosť nachádzajúca sa v určitom prostredí a v určitom stave zdravia.

Cieľom ošetrovateľstva pre osobu, rodinu a komunitu je:

- a) zachovať, udržať optimálny zdravotný stav a zlepšiť kvalitu života,
- b) poskytovať ošetrovateľskú starostlivosť zameranú na čo najrýchlejšie získanie nezávislosti a sebestačnosti,
- c) zmierňovať utrpenie a zabezpečiť dôstojné umieranie,
- d) odovzdávať vedomosti, ktoré sú zamerané na zmenu životného štýlu.

Úlohy ošetrovateľstva

Hlavnými úlohami ošetrovateľstva sú:

- a) udržiavať a podporovať optimálny zdravotný stav osoby, rodiny a komunity v rôznych životných situáciách,
- b) podporovať osobu, rodinu a komunitu k aktívnej účasti v starostlivosti o vlastné zdravie,
- c) vykonávať prevenciu ochorení a znižovať negatívny vplyv ochorení na zdravotný stav obyvateľstva,
- d) poskytovať aktívnu a individualizovanú ošetrovateľskú starostlivosť metódou ošetrovateľského procesu,
- e) poskytovať ošetrovateľskú rehabilitáciu,
- f) monitorovať a uspokojovať potreby osoby, rodiny a komunity súvisiace so zmenou zdravotného stavu a narušeným zdravím,

- g) poskytovať poradenstvo v starostlivosti o osoby vo všetkých vekových skupinách,
- h) rozpoznávať ošetrovateľské problémy, ktoré môžu byť predmetom výskumu,
- i) pracovať vo výskume v oblasti ošetrovateľstva a v oblasti výchovy k zdraviu,
- j) uplatňovať v ošetrovateľskej praxi poznatky získané výskumom, ktoré sú v zhode s etickým princípmi a s právami pacienta,
- k) riadiť a poskytovať ošetrovateľskú starostlivosť s dôrazom na maximálnu kvalitu a efektívnosť,
- l) vzdelávať a pripravovať sestry na zdravotnícke povolanie.

1.3 Vzťah odboru k vedným disciplinám

Ošetrovateľstvo spolupracuje s medicínskymi odbormi a humanitnými odbormi, ktoré sú zamerané na prevenciu, dispenzarizáciu, diagnostiku, liečbu a biomedicínsky výskum. Poznatky z jednotlivých odborov sa tvorivo rozpracúvajú a pretvárajú v závislosti od potrieb ošetrovateľskej teórie a ošetrovateľskej praxe.

Sestry spolupracujú pri riadení, plánovaní, poskytovaní, koordinácii a vyhodnocovaní ošetrovateľskej starostlivosti s ostatnými zdravotníckymi pracovníkmi príslušného zdravotníckeho zariadenia a s inými fyzickými osobami a právnickými osobami.

Pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti je významná aj spolupráca medzi sestrami jednotlivých aplikovaných odborov ošetrovateľstva ako sú: ošetrovateľstvo v odboroch vnútorného lekárstva, chirurgie, pediatrie, gynekológie a pôrodnictva, intenzívnej medicíny, psychiatrie, geriatrickej, onkológie a ďalšie.

Na medzinárodnej úrovni odbor ošetrovateľstva Ministerstva zdravotníctva SR spracúva:

- a) návrhy na implementáciu vecne príslušných smerníc a dokumentov Európskej únie pre sestry a pôrodné asistentky,
- b) informácie o odborných aktivitách a technickom poradenstve Svetovej zdravotníckej organizácie pre hlavné vládne sestry.

1.4 Odborno-metodické vedenie v odbore

Ošetrovateľstvo odborne a metodicky riadi Ministerstvo zdravotníctva SR. Odbor ošetrovateľstva spolupracuje s hlavnou odborníčkou pre ošetrovateľstvo Ministerstva zdravotníctva SR a so Slovenskou komorou sestier a pôrodných asistentiek. Na úrovni samosprávneho kraja na úseku zdravotníctva vo vzťahu k poskytovaniu ošetrovateľskej starostlivosti plní úlohy sestra samosprávneho kraja.

V zdravotníckych zariadeniach ústavnej zdravotnej starostlivosti za riadenie ošetrovateľskej starostlivosti a za odbornú úroveň ošetrovateľskej starostlivosti zodpovedá odborný zástupca pre ošetrovateľskú starostlivosť a námestníčka pre ošetrovateľskú starostlivosť. Na jednotlivých klinických pracoviskách za odbornú úroveň ošetrovateľskej praxe zodpovedá vedúca sestra.

1.5 Povinné hlásenia a spracovanie štatistických údajov

Sestra pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti vedie ošetrovateľskú dokumentáciu, ktorá je podkladom pre výskum, štatistické spracovanie a sledovanie úrovne ošetrovateľskej starostlivosti. V závere kalendárneho roka sa spracovávajú ročné výkazy podľa pokynov Národného centra zdravotníckych informácií.

2. Rozvoj starostlivosti v odbore

2.1 Trendy vývoja starostlivosti v odbore

Prioritou vývoja ošetrovateľstva v súlade s odporúčaniami Medzinárodnej rady sestier (ICN), Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) a smernicami Rady Európskej únie je:

- a) poskytovať samostatnú domácu ošetrovateľskú starostlivosť,
- b) vymenovať manažérku kontinuálneho zabezpečovania kvality ošetrovateľskej starostlivosti v každom ústavnom zdravotníckom zariadení,
- c) vypracovať lokálne ošetrovateľské štandardy vo všetkých aplikovaných odboroch ošetrovateľstva,
- d) vypracovať štandardy hodnotenia kvality poskytovanej ošetrovateľskej starostlivosti,
- e) pracovať podľa ošetrovateľských štandardov v ošetrovateľskej praxi,
- f) zaviesť systém skupinového a tímového ošetrovania,
- g) pracovať s ošetrovateľskou dokumentáciou v elektronickej podobe,
- h) realizovať programy zamerané na prevenciu, podporu a upevňovanie zdravia obyvateľstva vo všetkých vekových skupinách,
- i) rozvíjať multikultúrne ošetrovateľstvo.

2.2 Systém kontroly kvality

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti sú povinní nepretržite zabezpečovať systém kvality, ktorého cieľom je zabezpečiť poskytovanie nepretržitej minimálne štandardizovanej starostlivosti. Systém kvality zabezpečuje poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti podľa štandardizovaných postupov, dodržiavaním minimálnej normatívy personálneho zabezpečenia a materiálno-technického vybavenia spĺňajúcim požiadavky na bezpečnosť, systém celoživotného vzdelávania, registrácie a certifikátov kvality a štatistické vyhodnocovanie výsledkov poskytovanej starostlivosti.

Kvalita ošetrovateľskej starostlivosti sa hodnotí podľa indikátorov kvality, ktoré sú zamerané na vyjadrenie spokojnosti pacientov s poskytovanou starostlivosťou a na sledovanie presne stanovených a dohodnutých kritérií, ktoré raz ročne určí Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky. Údaje pre výpočet indikátorov kvality poskytovatelia zdravotnej starostlivosti zbierajú a poskytujú príslušným pobočkám zdravotných poisťovní, s ktorými majú uzatvorenú zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

3. Vzdelávanie pracovníkov ošetrovateľstva

Ošetrovateľskú starostlivosť poskytujú sestry v zdravotníckych zariadeniach ambulantnej zdravotnej starostlivosti, v zdravotníckych zariadeniach ústavnej zdravotnej starostlivosti a v prirodzenom sociálnom prostredí osoby. Podmienkou pre vykonávanie zdravotníckeho povolania v kategórii sestra je získanie odbornej spôsobilosti.

Na vykonávanie špecializovaných a certifikovaných pracovných činností je potrebné získať odbornú spôsobilosť na výkon špecializovaných pracovných činností a odbornú spôsobilosť na výkon certifikovaných pracovných činností v akreditovaných študijných programoch.

3.1 Špecializačné a certifikačné štúdium

V záujme zvýšenia úrovne poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti, ktorá je súčasťou zdravotnej starostlivosti môže sestra získať špecializáciu v akreditovaných špecializačných študijných programoch alebo certifikačnú prípravu v akreditovaných certifikačných študijných programoch.

3.2 Sústavné vzdelávanie

Sústavné vzdelávanie je vzhľadom na dynamický rozvoj odboru významné a dôležité. Sústavné vzdelávanie je priebežné obnovovanie a udržiavanie získanej odbornej spôsobilosti v súlade s rozvojom odboru po celý čas výkonu povolania sestry.

Zrušovacie ustanovenie

Zrušuje sa koncepcia odboru ošetrovateľstva uverejnená vo Vestníku Ministerstva zdravotníctva SR, čiastka 15-16, ročník 42 zo dňa 19 júla 1994.

Účinnosť

Táto koncepcia nadobúda dňom uverejnenia.

**Rudolf Z a j a c
m i n i s t e r**